

Література

1. Гончаров А.Б. Инвестування : навч. посібн. [для самост. вивч. дисц.]. – Харків : Вид. дім "ІНЖЕК", 2003. – 336 с.
2. Економічна енциклопедія. – У 3-ох томах. – Т. 1. / редкол.: ... С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Вид. центр "Академія", 2000. – 864 с.
3. Магомадов В.Д. Индикаторы инвестиционных процессов строительной сферы экономики и их применение в планировании развития северных регионов / В.Д. Магомадов // Вестник Московского экономического ин-та. – 2007. – № 2. – С. 72-80 (0,55 п.л.) – авт. вкл. 0,55 п.л.
4. Алексеев, Ю.П. Соціальна політика : підручник / Ю.П. Алексеев, А.И. Берестова, В.Н. Бобков та ін. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – М. : Изд-во "Испит", 2004. – 211 с.
5. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента / И.А. Бланк. – К. : "Ника-Центр" : Изд-во "Эльга"-Н, 2001. – Т. 1. – 531 с.; Т. 2. – 511 с.
6. Виханский О.С. Стратегическое управление : учебник [для студ. ВУЗов] / О.С. Виханский. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во "Гардарики", 2003. – 292 с.
7. Аньшин В.М. Инновационный менеджмент : учебн. пособ. / под ред. В.М. Аньшина, А.А. Дагаева. – Изд. 3-е, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во "Дело", 2007. – 584 С.
8. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://ukrstat.gov.ua>.

Колодий Ю.С. Индикативное планирование инвестиционной деятельности в строительной отрасли

Исследована система индикативного планирования в строительной отрасли. Обнаружена роль индикативного планирования в управлении развитием строительной отрасли. Проанализированы особенности развития инвестиционной деятельности строительной отрасли. Охарактеризована система показателей индикативного планирования инвестиций. Предложены индикаторы развития инвестиционной деятельности строительной отрасли, а также индикаторы предпроектного плана, индикатор ввода в действие производственных мощностей и индикатор необходимого объема инвестиций.

Ключевые слова: индикативное управление, строительная отрасль, инвестиционная деятельность, показатели развития отрасли, индикаторы.

Kolodiy Yu.S. Indicative planning of investment in the construction industry

Annotation. In the article the system of indicative planning in the construction industry is researched. Showed the role of indicative planning in managing the development of the construction industry. Analyzed the features of investment construction industry. Characterized scorecard indicative investment planning. Indicated an indicator of investment construction industry, as well as indicators of pre-project plan, the introduction of indicator production capacity, and the indicator required investment.

Keywords: indicative management, construction industry, investment, indicators of industry indicators.

УДК 336.221:330.567.28(477)

Аспір. К.В. Кощенко¹ –

ПВНЗ Європейський університет, м. Київ

ОЦІНЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Досліджено інструменти фінансового регулювання доходів домогосподарств та обґрунтовано вплив держави на величину їх доходів через механізм оподаткування, який зводиться до: оподаткування трудових доходів членів домогосподарств; оподаткування доходів від підприємницької діяльності; оподаткування доходів від фі-

нансово-інвестиційної діяльності; оподаткування доходів від операцій з майном, що перебуває у власності членів домогосподарства.

Ключові слова: фінансове регулювання, податкове регулювання, доходи домогосподарств, трудові доходи, доходи від підприємницької діяльності, доходи від фінансово-інвестиційної діяльності, доходи від операцій з майном.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці та соціальній сфері, потребують врахування їх наслідків у всіх сферах діяльності, зокрема і податковій. Внаслідок цих трансформацій особливий уваги потребує зміна методів перерозподілу податкового навантаження між різними соціальними групами населення. В сучасних умовах відбувається розширення сфери використання фіскальних механізмів соціального вирівнювання з метою підвищення рівня життя населення та його соціальної стійкості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти вдосконалення податкової політики висвітлено у працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців: А.В. Бризгаліна, А.С. Веткіна, В.П. Вишневського, Л.І. Гончаренко, П.А. Кадочнікова, В.В. Курочкина, Л.П. Павлової, М.В. Романовського, Д.Г. Черника, Т.Ф. Юткіної і інших.

Проблемам податкового регулювання економіки загалом і окремих її сегментів присвячено праці таких вчених-економістів як: І.В. Алексеев, О.І. Баркова, Е.В. Балацький, І.В. Горський, М.С. Дерев'янка, Е.В. Журавська, Е.А. Коломак, А.В. Макрушин, Д.Л. Ушакова, О.П. Харитонова і інших. Проте недостатньо уваги приділяють обґрунтуванню принципів формування раціональної податкової політики, яка б включала елементи не тільки фіскального регулювання, але і саморегулювання, які б позитивно позначалися на рівні фінансового забезпечення домогосподарств.

Мета роботи полягає в дослідженні інструментів фінансового регулювання доходів домогосподарств та обґрунтуванні впливу держави на величину доходів домогосподарств через механізм оподаткування.

Виклад основного матеріалу. В Україні державне фінансове регулювання доходів домогосподарств представлено низкою методів та інструментів, серед яких найбільш вагомий вплив має податкове регулювання. Вплив держави на розмір доходів домогосподарств через механізм оподаткування зводиться до: оподаткування трудових доходів членів домогосподарств; оподаткування доходів від підприємницької діяльності; оподаткування доходів від фінансово-інвестиційної діяльності; оподаткування доходів від операцій з майном, що перебуває у власності членів домогосподарства. Найбільш загальним показником, що відображає масштаби податкового фінансового регулювання доходів домогосподарств є обсяг надходжень податку з доходів фізичних осіб (рис. 1).

Україна є дуже неоднорідною з погляд економічного розвитку і це засвідчують показники податкових надходжень. Як свідчать дані рис. 1, найбільші обсяги надходжень податку з доходів фізичних осіб у 2012 р. були у Донецькій та Дніпропетровській областях – це області, що характеризуються одними із найвищих показників економічного розвитку (за рівнем ВРП на

¹ Наук. керівник: проф. Н.С. Прокопенко, д-р екон. наук

душу населення). Аналогічно, у областях, що характеризуються найменшим показником ВРП на душу населення, – Чернівецькій та Тернопільській обсяги надходжень податку з доходів фізичних осіб є найменшими. При цьому зазначимо, що різниця між максимальним і мінімальним значеннями досліджуваного показника є значною: надходження податку з доходів фізичних осіб у Донецькій області перевищують аналогічний показник у Чернівецькій області в 23 рази (за даними 2012 р.), тоді як показник ВРП на душу населення у Чернівецькій області є меншим від найвищого по Україні (в Дніпропетровській області) лише у 3,2 раза.

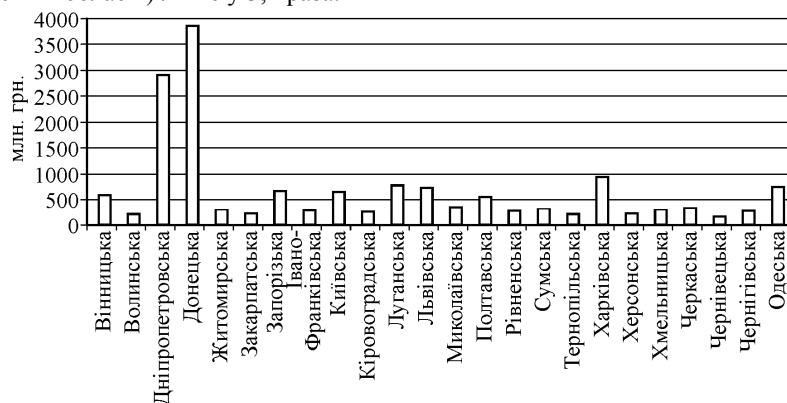

Рис. 1. Обсяг надходжень податку з доходів фізичних осіб у 2012 р.

Враховуючи таку неоднорідність у соціально-економічному розвитку регіонів України, вважаємо за доцільне подальше дослідження інструментів фінансового регулювання доходів домогосподарств проводити в розрізі окремо визначених соціально-економічних районів. Для цього скористаємося напрацюваннями професора О.І. Шаблія [1], який, на відміну від існуючого традиційного підходу до виділення економічних районів, соціально-економічне районування пропонує здійснювати за ознакою належності певної території до сфери впливу одного із шести міст (Київ, Донецьк, Харків, Дніпропетровськ, Львів, Одеса), що є найбільшими населеними пунктами, зазвичай, містами-мільйонерами, і виступають у ролі своєрідних демографічних, урбаністичних, соціальних, культурних та економічних центрів району. Вплив такого міста на суспільне життя і діяльність в інших населених пунктах зумовлений тим, що в ньому концентрується значна кількість великих промислових підприємств і культурно-освітніх, наукових та інших установ, відповідно враховують не лише економічний, але й соціальний фактор.

Оскільки фінансове регулювання доходів домогосподарств має мати чітко виражену соціальну спрямованість, то використання саме такого підходу, запропонованого О.І. Шаблієм, вважаємо найбільш доцільним та правильним. Зазначимо, що кожен із шести соціально-економічних районів має свої особливості, що впливають на формування, розподіл та перерозподіл доходів населення, зокрема [1]:

- для Центрального району (з центром м. Київ) характерними особливостями є: центральне (столичне) положення із осередком політичного й економічного життя країни; велика кількість малих міст і селищ міського типу (понад 240), які часто входять до складу агломерацій, що сформувалися навколо великих і середніх міст; знелюднення і зменшення чисельності населених пунктів у сільській місцевості, що зумовлено відтоком населення у великі й середні міста, де концентруються промислові підприємства; складна демографічна ситуація (особливо у Чернігівській області у зв'язку із Чорнобильською катастрофою);
- для Західного району (з центром м. Львів) характерні: невисокий рівень урбанізації; надлишок трудових ресурсів, особливо у сільській місцевості; маятникові міграції, виїзд населення на сезонні роботи на східні терени України, в інші держави;
- для Північно-Східного району (з центром м. Харків) характерні: значний від'ємний природний приріст населення в усіх областях, особливо великі темпи депопуляції у сільській місцевості; близькість до високорозвинених Центрального, Центрально-Східного і Східного соціально-економічних районів країни;
- для Східного району (з центром м. Донецьк) характерні: значний від'ємний приріст населення, висока дитяча смертність; значна віддаленість від центру, велика протяжність кордону з Росією, вихід до Азовського моря, близьке розміщення до металорудної бази країни – Придніпров'я; низька середня густина населення у сільській місцевості;
- для Центрально-Східного району (з центром м. Дніпропетровськ; м. Запоріжжя відіграє роль другого ядра, зона впливу якого, через незначну віддаль від Дніпропетровська, значною мірою збігається із зоною впливу головного міста) характерні: відсутність виходу до державного кордону, вихід до Азовського моря; значні демографічні відмінності в областях: Кіровоградська належить до областей з найменшою густиною населення, а Дніпропетровська – до найбільш густозаселених; більше половини жителів Дніпропетровщини проживає у двох містах: Дніпропетровськ і Кривий Ріг;
- для Південного району (з центром м. Одеса) характерні: найменша середня густина населення серед усіх соціально-економічних районів; знижена частка населення працездатного віку, що зумовлено переважно міграційними та демографічними процесами.

Групування даних про величину податку з доходів фізичних осіб за окремими соціально-економічними районами здійснено у табл. 1.

Як показали наведені в табл. 1 розрахунки, найбільший обсяг надходжень від податку з доходів фізичних осіб, а також найбільший рівень податкового навантаження є у Східному соціально-економічному районі, що цілком закономірно, враховуючи рівень його економічного розвитку. Найменший обсяг надходжень – у Північно-Східному соціально-економічному районі, який водночас за рівнем податкового навантаження посідає третє місце після Східного та Центрально-східного районів.

Протилежна ситуація спостерігається у Західному районі, де рівень податкового навантаження є найменшим, тоді як за обсягом податкових надходжень район займає третє місце після Східного та Центрально-Східного (рис. 2). Така ситуація є ознакою різного податкового навантаження на населення окремих регіонів країни, а також неоднакової ефективності фінансового регулювання доходів населення. Водночас виникає необхідність у більш

детальному дослідженні факторів виникнення такої ситуації, а також визначення її позитивних та негативних наслідків.

Як свідчать дані табл. 2, структура надходжень від податку на доходи фізичних осіб є практично однаковою для всіх соціально-економічних районів та областей: основну частку у загальному обсязі надходжень займає податок, утриманий із доходів від трудової діяльності (понад 90 %).

Табл. 1. Обсяги та рівень оподаткування доходів фізичних осіб в Україні (в розрізі соціально-економічних районів) у 2012 р.

Соціально-економічний район	Область	Сума податку з доходів фізичних осіб, грн.	Сума податку з доходів фізичних осіб в розрахунку на одиницю постійного населення, грн.	Сума податку з доходів фізичних осіб в розрахунку на одиницю зайнятого населення, грн.
Центральний	Чернігівська	275768900	257,32	576,08
	Житомирська	309555280	243,59	557,36
	Черкаська	347639400	274,28	615,73
	Вінницька	598094000	368,71	849,44
	Київська	660808200	384,92	887,23
Всього по району		2191865780	315,43	719,21
Західний	Чернівецька	162369500	179,66	417,30
	Тернопільська	209270000	194,67	467,85
	Волинська	210766813	203,17	472,57
	Закарпатська	237035231	189,43	440,83
	Рівненська	272517600	235,75	551,54
	Івано-Франківська	292648400	212,27	527,39
	Хмельницька	308007300	234,65	534,09
Всього по району		2431025544	228,54	536,07
Північно-Східний	Сумська	321922700	281,68	618,25
	Полтавська	563847800	385,77	860,97
	Харківська	952007900	349,21	776,03
Всього по району		1837778400	344,76	764,98
Східний	Луганська	781528100	346,70	769,22
	Донецька	3860396800	883,94	1940,78
Всього по району		4641924900	701,04	1544,68
Центрально-Східний	Кіровоградська	264269100	266,85	608,07
	Запорізька	674467400	377,81	813,89
	Дніпропетровська	2910749168	880,29	1887,03
Всього по району		3849485668	632,92	1371,97
Південний	Херсонська	237532700	220,32	491,18
	Миколаївська	359018260	305,92	669,06
	Одеська	756307500	317,72	707,36
	АРК	578531600	295,86	627,82
Всього по району		1931390060	293,19	641,47
В середньому по Україні		x	400,01	897,74

Джерело: Розраховано автором з використанням даних обласних рад, обласних управлінь статистики, Державного комітету статистики

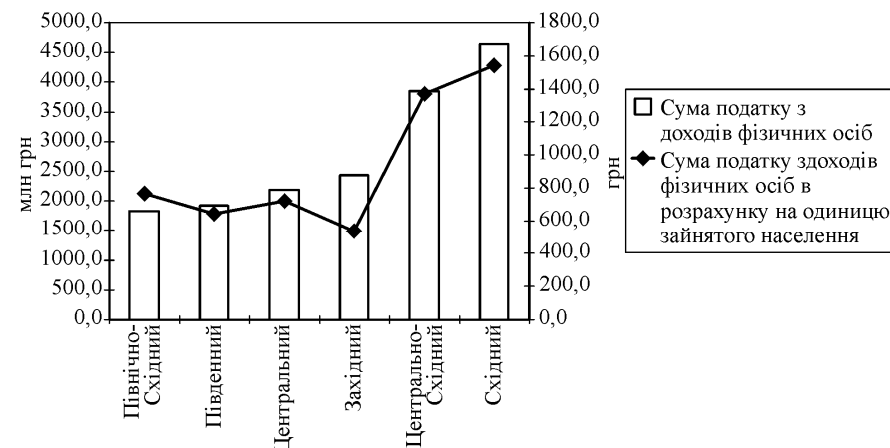

Рис. 2. Обсяги та рівень оподаткування доходів фізичних осіб в Україні в розрізі соціально-економічних районів (за даними 2012 р.)

Табл. 2. Структура надходжень податку з доходів фізичних осіб у 2012 р.

Соціально-економічний район	Область	Питома вага податку з доходів фізичних осіб, %				
		Податок на доходи від трудової діяльності	Податок на доходи від підприємницької діяльності	Податок на доходи від фінансово-інвестиційної діяльності	Податок з доходів від операцій з майном	Інші
Центральний	Вінницька	93,3	1,1	0,3	4,5	0,9
	Житомирська	93,8	1,2	0,2	1,8	3,0
	Київська	94,4	0,8	0,3	3,2	1,3
	Черкаська	93,7	0,9	0,2	3,7	1,5
Західний	Чернігівська	95,0	0,5	0,3	1,7	2,5
	Волинська	97,3	1,4	0,2	0,7	0,4
	Закарпатська	96,1	1,4	0,3	1,5	0,7
	Івано-Франківська	95,7	2,1	0,3	1,7	0,2
	Львівська	96,2	0,7	0,3	2,0	0,9
	Рівненська	96,3	0,7	0,2	1,8	0,9
	Тернопільська	93,1	1,1	0,2	2,0	3,7
	Хмельницька	94,7	0,7	0,4	3,3	0,9
Південний	Чернівецька	95,0	0,8	0,4	2,7	1,2
	АРК	96,0	0,6	0,3	1,9	1,2
	Миколаївська	97,5	0,6	0,3	1,3	0,4
	Одеська	96,0	0,7	0,3	1,9	1,1
Північно-Східний	Херсонська	94,2	1,0	0,3	1,8	2,7
	Полтавська	98,5	0,5	0,3	0,4	0,4
	Сумська	93,7	0,6	0,4	4,4	0,9
Східний	Харківська	94,5	0,7	0,7	3,1	1,0
	Донецька	97,0	0,6	0,4	1,6	0,4
	Луганська	96,6	0,7	0,3	1,7	0,7
Центрально-Східний	Дніпропетровська	96,8	0,6	0,4	1,5	0,6
	Запорізька	94,4	0,7	0,3	3,0	1,6
	Кіровоградська	94,7	0,6	0,8	2,0	2,0

Джерело: Розраховано автором з використанням даних рішень обласних рад

У цьому контексті виділяється Полтавська область, де частка цього податку становить 98,5 %, відповідно, найменшою з усіх областей тут є частка податку на доходи від підприємницької діяльності (0,5 %) та податку, утриманого з операцій продажу та здачі в оренду рухомого та нерухомого майна (0,4 %). Значною питомою вагою податку, утриманого з доходів від трудової діяльності членів домогосподарств (понад 97 %) характеризуються також Волинська, Миколаївська, Донецька області. Найменша частка (93,5 %) – у Тернопільській області, яка входить у трійку областей із найменшою кількістю зайнятого населення (після Чернівецької та Кіровоградської областей).

Висновки. Визначальним чинником фінансового регулювання доходів фізичних осіб у ринковій економіці є не його фіскальне значення, а соціальна спрямованість. На жаль, на сьогодні умова соціальної спрямованості оподаткування доходів фізичних осіб в Україні не виконується, що вимагає в майбутньому удосконалення такої системи оподаткування. З огляду на визначальний вплив податку з доходів фізичних осіб, отриманого з надходжень від їх трудової діяльності, існує об'єктивна необхідність більш детального вивчення саме цієї сфери фінансового регулювання доходів домогосподарств, що і буде предметом подальших досліджень.

Література

1. Шаблій О.І. Соціально-економічна географія України : навч. посібн. / О.І. Шаблій та ін. / за ред. О.І. Шаблія. – Львів : Вид-во "Світ", 2000. – 678 с.

Кощенко К.В. Оценка налогового регулирования доходов домохозяйств

Исследованы инструменты финансового регулирования доходов домохозяйств и обосновано влияние государства на размер их доходов через механизм налогообложения, который сводится к: налогообложению трудовых доходов членов домохозяйств; налогообложению доходов от предпринимательской деятельности; налогообложению доходов от финансово-инвестиционной деятельности; налогообложению доходов от операций с имуществом, которое находится в собственности членов домохозяйства.

Ключевые слова: финансовое регулирование, налоговое регулирование, доходы домохозяйств, трудовые доходы, доходы от предпринимательской деятельности, доходы от финансово-инвестиционной деятельности, доходы от операций с имуществом.

Koschenko K.V. Evaluation of the tax adjusting of profits of house-economy

In the article investigational instruments of the financial adjusting of profits of house-economy and grounded influence of the state on the size of their profits through the mechanism of taxation, which is erected to: taxation of the earned incomes of members of house-economy; taxation of profits is from entrepreneurial activity; taxation of profits from financially investment to activity; taxation of profits is from operations with property which is in the property of members of house-economy.

Keywords: financial adjusting, tax adjusting, profits of house-economy, earned incomes, profits, from entrepreneurial activity, profits from financially investment to activity, profits from operations with property.

УДК 658:005.336.1

Доц. В.І. Куцик, канд. екон. наук;
магістрант М.В. Олійник – Львівська КА

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Доведено необхідність визначення механізму управління ресурсозбереженням на підприємстві в умовах ринкових відносин. Запропоновано модель ресурсозбереження на підприємстві, яка враховує інституційні основи організації, аналізу, мотивації, планування управлінських рішень щодо використання ресурсів підприємства.

Ключові слова: ресурсозбереження, підприємство, управління, механізм, ринкові відносини.

Постановка проблеми. Створення ефективного механізму ресурсозбереження є важливим завданням, оскільки він має забезпечити високу ефективність ресурсоспоживання підприємства як на етапі формування ринкових відносин, так і за умови повноцінного функціонування інститутів економіки. З огляду на те, кінцева мета і завдання економічної діяльності підприємства полягають у намаганні задовольнити різні його потреби при обмеженості виробничих ресурсів.

Актуальним є визначення механізму управління ресурсозбереженням на підприємстві в умовах ринкових відносин. Відтак, необхідність механізму управління ресурсозбереженням полягає у досягненні певного збільшення реалізації продукції за умови незмінних або менших витрат матеріальних ресурсів, зменшення її собівартості, зростання прибутку, повнішого використання потенційних господарських потужностей і поліпшення ділової активності підприємства в умовах ринкових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і прикладні засади управління ресурсозбереженням на підприємстві та його окремими сферами діяльності розглянуто у загальноприйнятих концептуальних положеннях теорії менеджменту, викладених у працях вітчизняних та західних науковців: І. Ансоффа, Г. Атаманчука, І. Герчикової, П. Друкера, М. Кизима, М. Мескона, В. Пономаренка, Ф. Тейлора, А. Томпсона, Ф. Хедоурі. Вагомий внесок у розробку теоретичних і прикладних проблем ресурсозбереження зробили такі українські та російські науковці: А. Бреславцев, М. Іванов, О. Кролі, Н. Конищева, В. Коршунов, Н. Кушнірович, О. Лапко, Д. Липницький, А. Невелєв, А. Оксанич, П. Орлов, І. Подольний, Я. Розенберг, В. Сіренко, Т. Сигарьова, Г. Соколовська, Р. Фатхутдінов, Л. Хижняк, М. Чумаченко.

Високий ступінь невизначеності ринкового середовища ускладнює застосування методів прийняття управлінських рішень, які дають змогу забезпечити реалізацію механізму ресурсозбереження. Тому проблема забезпечення ефективної діяльності підприємств за допомогою механізмів як сукупності технологічних прийомів, засобів впливу на ефективність систем управління, використання потенціалу потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета роботи полягає у визначенні ринкової моделі ресурсозбереження на підприємстві, як комплексу закономірних зв'язків і відносин між тими елементами, які відображають кожну з підсистем цілісної системи управління ресурсами підприємства. Причому важливо виокремити концептуальні моменти необхідності управління ресурсозбереженням